

AVIZ

**referitor la propunerea legislativă Pentru modificarea și completarea
Decretului - lege nr.118/1990 privind acordarea unor drepturi
persoanelor persecutate din motive politice de dictatura
instaurată în data de 6 martie 1945, precum și celor
deportate în străinătate ori constituite în prizonieri**

Analizând propunerea legislativă Pentru modificarea și completarea Decretului - lege nr.118/1990 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate din motive politice de dictatura instaurată în data de 6 martie 1945, precum și celor deportate în străinătate ori constituite în prizonieri (b67 din 3.03.2021), transmisă de Secretarul General al Senatului cu adresa nr.XXXV/1127/8.03.2021 și înregistrată la Consiliul Legislativ cu nr.D141/9.03.2021,

CONSILIUL LEGISLATIV

În temeiul art.2 alin.(1) lit.a) din Legea nr.73/1993, republicată și al art.46(2) din Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Legislativ,

Avizează favorabil propunerea legislativă, cu următoarele observații și propuneri:

1. Propunerea legislativă are ca obiect modificarea și completarea Decretului - Lege nr. 118/1990 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate din motive politice de dictatura instaurată cu începere de la 6 martie 1945, precum și celor deportate în străinătate ori constituite în prizonieri, republicat, cuprinzând intervenții asupra art. 5, 8 și 13-15 și urmărind, potrivit Expunerii de motive, restabilirea „unei echități de natură morală și materială pentru cei care și-au sacrificat viața în închisorile și lagărele comuniste, pentru apărarea libertății, demnității și credinței străbune a poporului român”.

Prin conținutul său normativ, propunerea legislativă face parte din categoria legilor ordinare, iar în aplicarea dispozițiilor art.75 alin.(1) din Constituția României, republicată, prima Cameră sesizată este Senatul.

2. Întrucât propunerea legislativă va avea implicații asupra bugetului de stat, este obligatorie solicitarea unei informări din partea Guvernului, în conformitate cu dispozițiile art.111 alin.(1) din Constituția României.

De asemenea, sunt incidente prevederile art.15 alin.(1) din Legea nr.500/2002 privind finanțele publice, cu modificările și completările ulterioare, referitoare la obligativitatea întocmirii unei fișe financiare, cu respectarea condițiilor prevăzute de art.21 din Legea responsabilității fiscal-bugetare nr.69/2010, republicată.

În acest context precizăm că, în considerentele Deciziei nr.331/2019, Curtea Constituțională a reținut că, *„lipsind fișa financiară (inițială și reactualizată) nu se poate trage decât concluzia că la adoptarea legii s-a avut în vedere o sursă de finanțare incertă, generală și lipsită de un caracter obiectiv și efectiv, nefiind așadar reală”*.

3. Semnalăm că Secretarul General al Senatului a transmis spre avizare Consiliului Legislativ, cu adresele nr. b183 din 24.04.2019, respectiv b39 din 16.02.2021, alte două propuneri legislative care conțin intervenții asupra aceluiași act normativ de bază, pentru care au fost emise avizele favorabile cu observații și propuneri nr.461/04.06.2019, respectiv nr. 132/19.03.2021 și care, în prezent, se află în procedură legislativă.

Prin urmare, pentru asigurarea sistematizării legislative, recomandăm dezbaterea concomitentă a acestor propuneri, în vederea adoptării unui singur act normativ.

4. Referitor la **Expunerea de motive**, semnalăm că aceasta nu respectă structura prevăzută la art.31 din Legea nr.24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, nefiind prezentate principiile de bază, cu evidențierea elementelor noi, impactul socioeconomic, impactul financiar asupra bugetului general consolidat atât pe termen scurt, pentru anul curent, cât și pe termen lung (pe 5 ani) și nici impactul asupra sistemului juridic - cu referire la implicațiile pe care noua reglementare le va avea asupra legislației în vigoare.

Precizăm că, potrivit considerentelor exprimate în Decizia Curții Constituționale nr.682 din 27 iunie 2012, *„dispozițiile art.6 din Legea nr.24/2000 privind normele de tehnică legislativă, republicată [...], cu modificările și completările ulterioare instituie obligația fundamentării actelor normative. [...]. Lipsa unei fundamentări*

temeinice a actului normativ în discuție determină, [...], încălcarea prevederilor din Constituție cuprinse în art.1 alin.(5) [...]".

În altă ordine de idei, precizăm că nu sunt respectate prevederile art.32 alin.(1) din Legea nr.24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, potrivit cărora, „Documentele de motivare se redactează într-un stil explicativ, clar, folosindu-se terminologia proiectului de act normativ pe care îl prezintă”.

Sunt folosite exprimări improprii unui act normativ precum: „Proiectul de față are girul”, „Singura încercare, eșuată de altfel, de a aduce reparațiile cuvenite pentru suferințele îndurate de sutele de mii de victime ale regimului comunist s-a datorat apariției Legii 221/2009”, „și care, chipurile, ar fi tot o lege de reparații morale”, „Ori, aici ne găsim într-o gravă eroare de interpretare a spiritului celor două acte normative”, „De aceea, în situația în care se persistă în ideea că Decretul-lege 118/1990 este o lege din domeniul reparațiilor morale, beneficiarii acestuia, prin reprezentanții lor ...au cerut cu insistență ca legea de care vorbim să fie modificată și completată ...”.

De asemenea, se face confuzie între două organizații internaționale europene, Consiliul Europei și Uniunea Europeană, precum și cu privire la caracterul unor declarații și rezoluții, acesta fiind de recomandare, adică lipsit de forță obligatorie.

Pe de altă parte, semnalăm că, prin critica adusă unei decizii a Curții Constituționale (pagina 3), se aduce atingere art.147 alin.(4) din Legea fundamentală, potrivit căruia deciziile acesteia sunt general obligatorii, deoarece, indiferent de opiniile individuale, printr-un nou act normativ nu se poate reglementa contrar unei decizii a Curții, în caz contrar și noua reglementare urmând a fi declarată neconstituțională. Ca urmare, este necesară eliminarea din cuprinsul instrumentului de motivare și prezentare, a paragrafului în care se aduce o critică unei decizii general obligatorii.

5. La **titlu**, pentru rigoare, expresia „Decretul-lege” se va scrie „Decretul-Lege”, iar pentru corectitudinea informației juridice, sintagma „în data de” se va înlocui cu expresia „**cu începere de la**”.

Observațiile sunt valabile și pentru partea introductivă a **articolului unic**.

6. La **pct. 1**, cu referire la **art. 5**, semnalăm faptul că nu sunt supuse modificării doar 4 alineate, ci toate cele 9 alineate ale articolului. Prin urmare, pentru respectarea normelor de tehnică legislativă, **partea dispozitivă** se va redacta sub forma:

„1. Articolul 5 se modifică și va avea următorul cuprins:”.

De asemenea, textul propus va fi marcat astfel: „**Art. 5. – (1) ...**”.

În ceea ce privește textul preconizat la **alin.(1)**, rezultat din fragmentarea alin.(1) *de lege lata*, semnalăm, pe de o parte, neclaritatea noilor ipoteze introduse, „Soțul/soția celui decedat ... ca urmare a participării la demonstrații sau alte forme de luptă împotriva comunismului, a celui executat cu sau fără sentință de condamnare la moarte pentru o infracțiune cu caracter politic și a celui care a decedat în timpul anchetelor Securității”, ceea ce va genera dubii în interpretarea și aplicarea normelor.

Pe de altă parte, semnalăm că aceste ipoteze nu se regăsesc la art.1 alin.(1) din Decretul-Lege nr.118/1990, pe baza căruia, prin coroborare cu art.4, se stabilesc, atât **beneficiarii primari** ai actului normativ, cât și cuantumul indemnizațiilor acordate.

În plus, soțul/soția, ca beneficiari secundari nu pot primi o indemnizație egală cu „salariul mediu brut” (exprimarea corectă fiind „câștigul mediu brut pe economie”), superioară celei acordate beneficiarilor primari, cuantumul cel mai mare prevăzut la art.4 pentru aceștia fiind de 700 lei.

Observațiile sunt valabile în mod corespunzător pentru **alin.(4)**.

La **alin.(2)**, pentru o corectă exprimare sintagma „de o indemnizație lunară cuvenită titularului” se va înlocui prin sintagma „de o indemnizație având cuantumul indemnizației cuvenite titularului”.

Reiterăm observația pentru **alin.(6)**.

La **alin.(3)**, semnalăm neclaritatea expresiei „din motive de supraviețuire”, aspect ce va conduce la dificultăți de interpretare și aplicare.

Pentru a respecta succesiunea logică a ideilor din cadrul normei prevăzute la art.5, este necesară poziționarea **alin.(5)** în finalul articolului, cu renumerotarea corespunzătoare a alineatelor și a revederea trimiterilor la acestea.

La actualul **alin.(5)**, pentru o corectă exprimare, propunem ca textul să se încheie astfel: „... ai căror **părinți** beneficiază sau, **deși ar fi fost îndreptățiți, nu au** beneficiat de prevederile **prezentului decret-lege**”.

La actualul **alin.(7)**, semnalăm că teza a II-a are un caracter discriminatoriu, și deci neconstituțional, fiind necesară reconsiderarea textului.

7. La **pct. 2, partea dispozitivă**, termenul „aliniatul” se va redacta corect „alineatul”.

Referitor la norma preconizată pentru **art.8 alin.(1), pentru evitarea paralelismului legislativ**, propunem să fie prevăzute în mod expres impozitele și taxele locale vizate.

În acest sens, recomandăm corelarea respectivei soluții legislative cu dispozițiile **art.456 alin.(1) lit.s)** din Legea nr.227/2015 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare, potrivit căroră „(1) *Nu se datorează impozit/taxă pe clădiri pentru: s) clădirea folosită ca domiciliu aflată în proprietatea sau coproprietatea persoanelor prevăzute la art.1 și 5 din Decretul-lege nr.118/1990 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate din motive politice de dictatura instaurată cu începere de la 6 martie 1945, precum și celor deportate în străinătate ori constituite în prizonieri, republicat, (...); scutirea rămâne valabilă și în cazul transferului proprietății prin moștenire către copiii acestora, indiferent unde aceștia domiciliază.*”.

Totodată, potrivit prevederilor art.464 alin.(1) lit.s) din același act normativ, „(1) *Nu se datorează impozit/taxă pe teren pentru: s) terenul aferent clădirii de domiciliu, aflat în proprietatea sau coproprietatea persoanelor prevăzute la art.1 și 5 din Decretul-lege nr.118/1990, republicat, (...) scutirea rămâne valabilă și în cazul transferului proprietății către copiii acestor categorii de beneficiari.*”.

În ceea ce privește impozitul pe mijloacele de transport, precizăm că, potrivit prevederilor art.469 alin.(1) lit.c) din Legea nr.227/2015 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare, „(1) *Nu se datorează impozitul pe mijloacele de transport pentru: c) mijloacele de transport aflate în proprietatea sau coproprietatea persoanelor prevăzute la art.1 și 5 din Decretul-lege nr.118/1990, republicat, (...) scutirea rămâne valabilă și în cazul transferului proprietății către copiii acestor categorii de beneficiari.*”.

Menționăm că dispoziții care vizează scutiri de impozite și taxe pentru persoanele prevăzute la art.1 al Decretului-lege nr.118/1990, republicat, sunt prevăzute în Legea nr.227/2015 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare și la art.476 alin.(1) lit.b), referitor la taxa pentru eliberarea certificatelor, avizelor și autorizațiilor, art.485 alin.(1) lit.b), referitor la posibilitatea acordării, de către autoritățile deliberative, de reduceri sau scutiri de la plata taxelor speciale instituite conform art.484, precum și la art.487 lit.b), referitor la posibilitatea acordării, de către autoritățile deliberative, de reduceri sau scutiri de la plata taxelor speciale instituite conform art.486.

8. La **pct. 3**, cu referire la **art. 13**, semnalăm faptul că și alin. (5) se află printre cele propuse pentru modificare, astfel încât, pentru respectarea uzanțelor normative și pentru corelare cu toate cele patru norme propuse, la **partea dispozitivă**, formularea „alineatele (3), (4) și (6)” se va reda sub forma „**alineatele (3) – (6)**”.

La textul preconizat pentru **alin.(4)**, pentru evitarea atomizării legislației, propunem ca scutirea de impozit să fie prevăzută în Codul fiscal. De asemenea, recomandăm reconsiderarea cuantumului propus al indemnizației, cu precizarea cuantumului brut al acestuia. Pe de altă parte, pentru evitarea aplicării unui tratament discriminatoriu, motivul pentru care suma respectivă nu ar fi supusă impozitelor ar trebui argumentat în Expunerea de motive.

9. La **pct.4**, cu referire la **art.14**, în vederea unei redactări conforme exigențelor normative, **norma preconizată** va debuta astfel:
„**Art.14.** - Prevederile prezentului decret-lege nu se aplică (...)”.

Totodată, în ceea ce privește soluția propusă, este necesară reanalizarea și reformularea acesteia, deoarece în actuala redactare nu respectă cerințele de tehnică legislativă privitoare la concizia, claritatea și previzibilitatea textului, și, prin urmare, așa cum a statuat în repetate rânduri Curtea Constituțională, **este susceptibil să încalce art.1 alin.(5) din Constituție**.

10. Observația precedentă este valabilă și pentru textul preconizat la **pct.5** pentru **art.15 alin.(3¹)**.

În plus, semnalăm că acest din urmă text va genera dubii în interpretare și aplicare, nereieșind cu claritate dacă se referă la situații viitoare, adică la cereri care se vor depune după intrarea în vigoare a prezentului proiect, sau și la situații care s-au născut deja, pe baza cererilor depuse anterior. Dacă se urmărește aplicarea și în acest din urmă caz, precizăm că reglementarea va avea **caracter retroactiv**, necesitând a fi eliminată.

Pe de altă parte, echivalarea strămutării, în anumite condiții, cu stabilirea domiciliului forțat ar fi trebuit prevăzută, cu respectarea principiului neretroactivității, ca alineat la art.1.

PREȘEDINTE
Florin IORDACHE

București
Nr. 180/06.04.2021

D.-L. nr. 118/1990

M. Of. nr. 50/9 apr. 1990

Decret-lege privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate din motive politice de dictatura instaurată cu începere de la 6 martie 1945, precum și celor deportate în străinătate ori constituite în prizonieri

(v. D.C.C. nr. 55/2000 (art. 13 alin. (1) și (2)) - M. Of. nr. 366/7 aug. 2000; D.C.C. nr. 148/2001 (art. 8 alin. (3)) - M. Of. nr. 592/20 sep. 2001; D.I.C.C.J. nr. 32/2009 - (art. 1 alin. (1) lit. a) - M. Of. nr. 137 2 mar. 2010; D.I.C.C.J. nr. 8/2012 - M. Of. nr. 387/11 iun. 2012 (art. 1 alin. (1) lit. d) și e), art. 4 alin. (1) și (2)); D.I.C.C.J. nr. 9/2014 - M. Of. nr. 866/27 nov. 2014 (art. 1 alin. (1))

¹ republicare cu
renumerotare

M. Of. nr. 631/23 sep. 2009

Decret-lege privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate din motive politice de dictatura instaurată cu începere de la 6 martie 1945, precum și celor deportate în străinătate ori constituite în prizonieri

² completat prin

L. nr. 127/2013

M. Of. nr. 246/29 apr. 2013

introduce lit. d_1) la art. 8 alin. (2)

Lege privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 121/2011 pentru modificarea și completarea unor acte normative

³ modificări prin

L. nr. 69/2015

M. Of. nr. 229/3 apr. 2015

modifică art. 4 alin. (1) și (2), art. 5 alin. (1) și (3)

Lege pentru modificarea Decretului-lege nr. 118/1990 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate din motive politice de dictatura instaurată cu începere de la 6 martie 1945, precum și celor deportate în străinătate ori constituite în prizonieri

⁴ modificări prin

L. nr. 227/2015

M. Of. nr. 688/10 sep. 2015

abrogă la 1 ianuarie 2016 art. 8 alin. (1)

Lege privind Codul fiscal

⁵ modificări prin

L. nr. 159/2019

M. Of. nr. 625/26 iul. 2019

modifică art. 4 alin. (1), art. 5 alin. (1);
introduce lit. f) la art. 1 alin. (1), alin. (4)
la art. 4, alin. (1_1) la art. 8, art. 14_1

Lege pentru modificarea și completarea Decretului-lege nr. 118/1990 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate din motive politice de dictatura instaurată cu începere de la 6 martie 1945, precum și celor deportate în străinătate ori constituite în prizonieri și pentru modificarea Ordonanței Guvernului nr. 105/1999 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate de către regimurile instaurate în România cu începere de la 6 septembrie 1940 până la 6 martie 1945 din motive etnice

⁶ modificări prin

L. nr. 211/2019

M. Of. nr. 912/12 nov. 2019

modifică art. 12 alin. (3), în tot cuprinsul
decretului-lege, sintagma „direcțiile de
muncă și protecție socială” se înlocuiește
cu sintagma „agențiile județene de plată și
inspecție socială”

Lege pentru modificarea art. 12 alin. (3) din Decretul-lege nr. 118/1990 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate din motive politice de dictatura instaurată cu începere de la 6 martie 1945, precum și celor deportate în străinătate ori constituite în prizonieri și pentru modificarea Ordonanței Guvernului nr. 105/1999 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate de către regimurile instaurate în România cu începere de la 6 septembrie 1940 până la 6 martie 1945 din motive etnice

Drepturile prevăzute la art. II se acordă începând cu data de 1 ianuarie 2020.

- ⁷ modificări prin L. nr. 117/2020 M. Of. nr. 605/9 iul. 2020 *modifică art. 4 alin. (2)*
 Lege pentru modificarea alin. (2) al art. 4 din Decretul-lege nr. 118/1990 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate din motive politice de dictatura instaurată cu începere de la 6 martie 1945, precum și celor deportate în străinătate ori constituite în prizonieri
- ⁸ completat prin L. nr. 130/2020 M. Of. nr. 623/15 iul. 2020 *introduce alin. (5) - (9) la art. 5*
 Lege pentru completarea art. 5 din Decretul-lege nr. 118/1990 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate din motive politice de dictatura instaurată cu începere de la 6 martie 1945, precum și celor deportate în străinătate ori constituite în prizonieri
- ⁹ modificări prin L. nr. 232/2020 M. Of. nr. 1036/5 nov. 2020 *modifică art. 5 alin. (1), (5) și (6)-(9), art. 6, art. 7, art. 10 alin. (2), art. 13, art. 14 și art. 15;*
introduce alin. (5_1) la art. 5 și art. 12_1;
abrogă art. 4 alin. (4), art. 5 alin. (3), art. 10 alin. (1) și (3)-(5) și art. 12 alin. (2)-(4)
- ¹⁰ republicare cu renumerotare M. Of. nr. 1208/10 dec. 2020
 Decret-lege privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate din motive politice de dictatura instaurată cu începere de la 6 martie 1945, precum și celor deportate în străinătate ori constituite în prizonieri